
Załącznik
do Uchwały Nr XVIII/129/2016
Rady Gminy Komarówka Podlaska
z dnia 23 listopada 2016 r.

**GMINNY PROGRAM WSPIERANIA RODZINY
NA LATA 2016-2018**

Komarówka Podlaska, 2016r.

ORGANIZACJA WSPARCIA RODZINY

Obowiązek wspierania rodziny przeżywającej trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych oraz organizacji pieczy zastępczej, w zakresie ustalonym ustawą, spoczywa na jednostkach samorządu terytorialnego oraz na organach administracji rządowej. Obowiązek o którym mowa, jednostki samorządu terytorialnego oraz organy administracji rządowej realizują w szczególności we współpracy ze środowiskiem lokalnym, sądami i ich organami pomocniczymi, Policją, instytucjami oświatowymi, podmiotami leczniczymi, a także kościołami i związkami wyznaniowymi oraz organizacjami społecznymi.

Ustawa o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej dokonuje podziału kompetencji, w tym działań i zadań pomiędzy samorządami, który przedstawia się następująco:

GMINA	POWIAT	SAMORZĄD WOJEWÓDZKI
Profilaktyka-wpieranie rodziny	Piecza zastępcza rodzinna i instytucjonalna Usamodzielnienia pełnoletnich wychowanków pieczy zastępczej Adopcja	
<ul style="list-style-type: none">Asystent rodzinyPlacówka wsparcia dziennegoRodziny wspierająceInne podmioty lub instytucje działające na rzecz dziecka i rodziny	<ul style="list-style-type: none">Rodziny zastępcze i rodzinne domy dzieckaPlacówki opiekuńczo-wychowawczeUsamodzielnienieOrganizator rodzinnej pieczy zastępczej (koordynator)Rodziny pomocowe	<ul style="list-style-type: none">Ośrodek adopcyjnyRegionalna placówka opiekuńczo terapeutycznaInterwencyjny ośrodek preadopcyjny

Profilaktyka - wspieranie rodziny:

Wsparcie rodziny powinno być w miarę możliwości wczesne i mieć charakter profilaktyczny i ochronny. Priorytetem wspierania rodziny jest zapewnienie odpowiednich

warunków rozwoju dzieci, młodzieży oraz kształtowanie wartości i norm związanych z ich wychowaniem.

W Gminie Komarówka Podlaska zadania w obszarze profilaktyki i pomocy dziecku w rodzinie ujęte są przede wszystkim w Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Komarówka Podlaska jak i w Gminnym Programie Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałaniu Narkomanii. Działania profilaktyczne w w/w programach skierowane są przede wszystkim do rodzin wychowujących dzieci, a jednocześnie niewydolnych wychowawczo, dotkniętych przemocą, ubogich i zagrożonych ubóstwem, przeżywających trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo – wychowawczych.

Rodzinie takiej zapewnia się wsparcie, które polega w szczególności na:

- analizie sytuacji rodziny i środowiska rodzinnego oraz przyczyn kryzysu w rodzinie;
- wzmocnieniu roli i funkcji rodziny;
- rozwijaniu umiejętności opiekuńczo-wychowawczych rodziny;
- podniesieniu świadomości w zakresie planowania oraz funkcjonowania rodziny;
- pomocy w integracji rodziny;
- przeciwdziałaniu marginalizacji i degradacji społecznej rodziny;
- dążeniu do reintegracji rodziny.

Jak powinna wyglądać praca z rodziną:

Praca z rodziną powinna być ukierunkowana na wspieranie więzi uczuciowych w rodzinie, pomoc w integrowaniu rodziny z otoczeniem, pomoc w odbudowywaniu funkcji opiekuńczo – wychowawczych, neutralizowanie czynników negatywnie działających na dziecko.

Praca z rodziną powinna być możliwie wcześnie podejmowana i prowadzona przez profesjonalnie przygotowaną kadrę.

Praca z rodziną powinna być realizowana w poprzez: konsultacje i poradnictwo; usługi dla rodzin z dziećmi.

Pomoc rodzinie powinna opierać się na sprawnie prowadzonej komunikacji i informacji na rzecz dziecka i rodziny. Istotnym we wzmocnieniu systemu opieki nad dzieckiem jest budowanie w środowisku lokalnym systemu informacyjnego polegającego przede wszystkim na zgłaszaniu każdej niepokojącej informacji na temat dziecka do ośrodka pomocy społecznej.

W pracy z rodziną ważna jest koordynacja działań wszystkich instytucji i służb zobligowanych do wspierania rodziny.

Koordynatorem Programu jest Ośrodek Pomocy Społecznej w Komarówce Podlaskiej.

Jednostka realizuje zadania wynikające z szeroko rozumianej profilaktyki; konsekwentnie od wielu lat buduje lokalny system wsparcia i współpracy z osobami, instytucjami i organizacjami działającymi na polu profilaktyki i nie tylko, realizuje i prowadzi wiele działań ukierunkowanych na dziecko i rodzinę.

ANALIZA ZASOBÓW W GMINIE KOMARÓWKA PODLASKA

Ośrodek Pomocy Społecznej

W roku 2015 z pomocy Ośrodka Pomocy Społecznej skorzystało 201 rodzin.

Uwzględniając przyczyny pomocy, najczęstszym powodem udzielania pomocy osobom i rodzinom w ostatnich latach było ubóstwo. Kolejne grupy dyspanseryjne to: bezrobocie, długotrwała lub ciężka choroba, bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych oraz prowadzenia gospodarstwa domowego, potrzeba ochrony macierzyństwa, niepełnosprawność oraz alkoholizm członka rodziny. W wielu wymienionych wyżej przypadkach w jednej rodzinie występowało jednocześnie kilka dysfunkcji.

Ośrodek Pomocy Społecznej w Komarówce Podl. w ramach pracy socjalnej i pracy asystenta rodziny udziela swoim klientom pomocy w realizacji podstawowych funkcji rodziny i wspiera w wypełnianiu zadań wychowawczych mając zawsze na względzie dobro dzieci. Praca z rodziną jest prowadzona także w przypadku czasowego umieszczenia dziecka poza rodziną w pieczy zastępczej. Praca z wybraną rodziną jest prowadzona do momentu osiągnięcia przez tę rodzinę stabilizacji życiowej umożliwiającej podstawowe wypełnianie obowiązków wobec małoletnich dzieci. W momencie gdy pomoc instytucjonalna w danym środowisku rodzinnym nie daje zadawalających efektów decyzją sądu dziecko umieszczane jest w pieczy zastępczej, powiat koordynuje poszukiwania dla dziecka form pieczy zastępczej, a gmina Komarówka Podlaska jest obowiązana pokrywać część kosztów na utrzymanie dziecka w tej pieczy

Placówki Oświatowe

Na terenie Gminy w ramach opieki przedszkolnej działa 1 Samorządowo Przedszkole. W ramach szkolnictwa działa Zespół Szkół Samorządowych, szkoła podstawowa, gimnazjum i szkoła ponadgimnazjalna. Na terenie gminy działają 3 szkoły niepubliczne prowadzone przez: osobę fizyczną w Walinnie, przez Stowarzyszenie w Brzozowym Kącie i Kolembrodach, które również prowadzą oddziały przedszkolne.

Gminna Komisja d.s. Rozwiązywania Problemów Alkoholowych

Celem Komisji jest prowadzenie działań związanych z profilaktyką i rozwiązywaniem problemów alkoholowych oraz integracji społecznej osób uzależnionych od alkoholu i innych środków psychoaktywnych. Do najważniejszych zadań GKRPA należy zapobieganie powstawaniu nowych problemów alkoholowych na terenie Gminy oraz zmniejszenie rozmiarów już istniejących, zwiększenie wiedzy młodzieży i dorosłych w zakresie choroby alkoholowej oraz realizacja ustawy o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałania alkoholizmowi.

Gminny Zespół Interdyscyplinarny

Od grudnia 2011 roku na terenie gminy działa Gminny Zespół Interdyscyplinarny, którego członkami są przedstawiciele różnych instytucji m.in.: OPS, policji, ochrony zdrowia, oświaty, kurator sądowy, członek komisji przeciwdziałania alkoholizmowi. Zespół ma za zadanie m.in. diagnozowanie problemu przemocy w rodzinie, następnie podejmowanie działań w środowisku zagrożonym przemocą w celach zapobiegawczych bądź podejmowanie interwencji w środowisku dotkniętym przemocą. Konieczne jest opracowywanie i realizacja indywidualnych planów pomocy i inicjowanie działań w stosunku do osób stosujących przemoc, a następnie monitorowanie sytuacji w tych rodzinach. Do zadań zespołu należy również dokumentowanie podejmowanych działań, a także ich efektów.

Policja

Działania funkcjonariuszy na rzecz dziecka i rodziny realizowane są w oparciu o stałą współpracę z pracownikami Ośrodka Pomocy Społecznej w Komarówce Podlaskiej w celu rozwiązywania problemów wychowawczych z dziećmi i młodzieżą. W zakresie działań na rzecz rodzin funkcjonariusze podejmują interwencje w zakresie przemocy w rodzinie.

Niepubliczne Zakłady Opieki Zdrowotnej

NZOZ-y prowadzą działania pomocowe w zakresie profilaktyki na rzecz dziecka i rodziny, w tym: opieka pielęgniarstwa, badania profilaktyczne, pomoc niesiona przez pielęgniarki środowiskowe w przypadku zauważonej przemocy rodzinnej w formie natychmiastowej reakcji polegającej na zawiadomieniu właściwych instytucji, współpraca z OPS w zakresie opieki nad osobami chorymi, niepełnosprawnymi i seniorami.

ZAŁOŻENIA PROGRAM

Gminny Program Wsparcia Rodziny, dalej zwany Programem, jest dokumentem przewidzianym do realizacji na lata 2016–2018. Jego kluczowym celem jest stworzenie spójnego systemu środowiskowej pracy opiekuńczo – wychowawczej, dzięki któremu zwiększa się szanse życiowe dzieci z zaniedbanych środowisk bez konieczności zrywania więzi z rodziną.

Pierwszym i priorytetowym celem niniejszego Programu jest to, aby dziecko miało prawo rozwijać się w rodzinie naturalnej. Zawiera on propozycje skorelowanych działań, zarówno profilaktycznych, jak i zmniejszających skutki patologii, skierowanych do rodzin, które wymagają pomocy nie tylko materialnej, ale głównie socjalnej oraz specjalistycznej (psychologicznej, prawnej, pedagogicznej). Proponowane działania mają za zadanie wspierać rodzinę z „grupy ryzyka”, w pełnieniu jej podstawowych funkcji, w myśl zasady, że w pierwszej kolejności wykorzystywane powinny być zasoby i możliwości własne rodziny.

Najważniejsze z tych działań to:

- 1) edukowanie rodziców, poprzez dostarczenie im wiedzy o prawidłowościach lub nieprawidłowościach funkcjonowania rodziny i ich znaczenia dla rozwoju dziecka,
- 2) wspieranie, m. in. poprzez poradnictwo,
- 3) konsultacje dla osób zgłaszających problemy wychowawcze z dzieckiem,

Pomoc udzielana dziecku i rodzinie będzie obejmować:

- 1) bezpośrednie kontakty z rodziną i dzieckiem,
- 2) mediacje i negocjacje dotyczące ich postępowania i korekty sytuacji,
- 3) pomoc doraźna tj.:
 - pomoc materialna,
 - napisanie podania, pisma, prośby itp.,

- pomoc w załatwieniu spraw urzędowych,

4) pomoc długofalowa:

- w razie konieczności objęcie rodziny pomocą asystenta rodziny,
- udzielanie porad w sprawach życiowych, związanych z prowadzeniem gospodarstwa domowego, budżetu rodzinnego, pielęgnacją i zdrowotnymi potrzebami dzieci.

Drugim celem Programu jest powrót dziecka z pieczy zastępczej do rodziny naturalnej.

Podstawowym zadaniem do realizowania tego celu jest inicjowanie działań niezbędnych do uregulowania sytuacji życiowej rodziny i umożliwienie powrotu dziecka. Rodziny, których dzieci opuszczają zastępcze formy opieki wymagają długoterminowego, systematycznego i specjalistycznego wsparcia w pełnieniu ról rodzicielskich. Realizacja założeń przyjętych w Programie pozwoli udzielić rodzinie szybkiej i skutecznej pomocy, aby dziecko mogło do niej powrócić na stałe.

Dla skutecznego przeciwdziałania zdiagnozowanym problemom Program opiera się na zasadach:

1. Podejmowania wczesnych działań profilaktycznych zanim narosną problemy.
2. Pracy z dzieckiem w jego środowisku rodzinnym.
3. Szybkim działaniu nakierowanym na powrót dziecka do rodziny naturalnej.
4. Pracy z młodzieżą zapobiegająca ich wykluczeniu społecznemu.

HARMONOGRAM REALIZACJI ZADAŃ

Zadanie	Sposób realizacji	Realizatorzy	Termin realizacji
CEL 1: Zapobieganie umieszczaniu dziecka w pieczy zastępczej			

1. Tworzenie odpowiednich struktur oraz podejmowanie niejednorodnych działań wspierających rodziny z „grupy ryzyka”	1.1. Zatrudnienie asystenta rodzinnego w wymiarze 1 etatu. Jego zadaniem jest objęcie wsparciem rodzin niewydolnych, zagrożonych odebraniem dziecka do pieczy zastępczej oraz rodzin, których dzieci już są w pieczy zastępczej. Celem zadania jest wychowywanie się dziecka w prawidłowo funkcjonującej rodzinie naturalnej.	Ośrodek Pomocy Społecznej	2016-2018
	1.2. Doskonalenie zawodowe pracowników instytucji i organizacji zajmujących się pomocą dziecku i rodzinie. Celem zadania jest podnoszenie kwalifikacji i kompetencji pracowników służb zajmujących się pomocą dziecku i rodzinie poprzez ich udział w szkoleniach, kursach oraz warsztatach podnoszących kwalifikacje zawodowe.	Ośrodek Pomocy Społecznej Wszystkie instytucje i organizacje zajmujące się pomocą dziecku i rodzinie	2016-2018
	1.3. Prowadzenie mediacji w sprawach rodzinnych. Celem działania jest poprawa relacji w rodzinie, dążenie do rozwiązania konfliktów rodzinnych.	Ośrodek Pomocy Społecznej, Gminna Komisja d.s. Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, Placówki Oświatowe	2016-2018
2. Utworzenie i rozwój placówki wsparcia dziennego	2.1. Wsparcie istniejącej świetlicy socjoterapeutycznej oraz dążenie do tworzenia nowych placówek wsparcia dziennego na terenie Gminy. Celem działania jest objęcie wsparciem jak największej liczby dzieci z rodzin z „grupy ryzyka”.	Urząd Gminy, Ośrodek Pomocy Społecznej, Gminne Centrum Kultury	2016-2018
	2.2. Organizowanie wypoczynku dla dzieci i młodzieży	Ośrodek Pomocy Społecznej, Gminne Centrum Kultury Gminna Komisja d.s. Rozwiązywania Problemów Alkoholowych,	2016-2018

		organizacje pozarządowe	
3. Wsparcie rodziny i dziecka z „grupy ryzyka”	3.1. Priorytetowe przyjmowanie dzieci z rodzin objętych wsparciem asystenta rodziny do przedszkoli .	Przedszkola	2016-2018
	3.2. Priorytetowe przyjmowanie dzieci z rodzin z „grupy ryzyka” przy organizacji wszelkich form wsparcia w szkole (kółka zainteresowań, zajęcia wyrównawcze oraz inne zajęcia organizowane przez szkołę).	Placówki Oświatowe	2016-2018
	3.3. Stała współpraca pedagogów szkolnych z innymi instytucjami oraz organizacjami pozarządowymi na rzecz wsparcia dziecka z rodziny „ z grupy ryzyka”.	Placówki Oświatowe	2016-2018
	3.4. Zapewnienie pomocy finansowej i rzeczowej rodzinom zagrożonym	Ośrodek Pomocy Społecznej ,Gmina	2016-2018
	3.5 Monitorowanie sytuacji zdrowotnej dzieci z rodzin zagrożonych kryzysem lub przeżywającej trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczej	Ośrodek Pomocy Społecznej, Zakłady Opieki Zdrowotnej	2016-2018
	3.6 Współfinansowanie pobytu dziecka w rodzinie zastępczej, rodzinnym domu dziecka, placówce opiekuńczo-wychowawczej, regionalnej placówce opiekuńczo-terapeutycznej lub interwencyjnym ośrodku preadopcyjnym	Gmina, Ośrodek Pomocy Społecznej	2016-2018
CEL 2: Powrót dziecka z pieczy zastępczej do rodziny naturalnej			
1. Przygotowane rodziny naturalnej do powrotu dziecka z pieczy zastępczej	1.1. Spisanie kontraktu asystenta z rodziną biologiczną dziecka umieszczonego tymczasowo w jednej z form pieczy zastępczej na okres od 6 m-cy do 1 roku.	Ośrodek Pomocy Społecznej	2016-2018
	1.2. Praca edukacyjno - terapeutyczna z rodzicami, którym czasowo ograniczono władzę rodzicielską poprzez umieszczenie dziecka w pieczy zastępczej. Celem zadania jest poprawa funkcjonowania rodziny naturalnej w celu umożliwienia powrotu dziecka.	Ośrodek Pomocy Społecznej	2016-2018
	1.3. Udzielanie pomocy rodzinie w uzyskaniu odpowiednich warunków mieszkaniowych.	Ośrodek Pomocy Społecznej	2016-2018
	1.4. Udzielenie pomocy w poszukiwaniu	Ośrodek Pomocy	2016-2018

	odpowiedniej pracy.	Społecznej	
	1.5.Opiniowanie wniosków do sądu o powrót dziecka do rodziny naturalnej.	Ośrodek Pomocy Społecznej	2016-2018
2.Wspieranie rodziny naturalnej, do której powróciło dziecko z pieczy zastępczej	2.1.Działania wspierające rodzinę i dziecko wynikające z 1 celu niniejszego programu.	Ośrodek Pomocy Społecznej	2016-2018
	2.2.Monitorowanie przez okres roku sytuacji dziecka, które wyrokiem sadu wróciło do rodziny naturalnej.	Ośrodek Pomocy Społecznej	2016-2018

EFEKTY I REZULTATY PROGRAMU

W wyniku przeprowadzonych działań przewidywane jest osiągnięcie następujących efektów:

- polepszenie sytuacji dziecka i rodziny,
- wzmocnienie poczucia bezpieczeństwa rodziny i dziecka
- zminimalizowanie negatywnych zachowań oraz stworzenie skutecznego systemu wsparcia dla rodziny i dziecka.
- poprawa funkcjonowania rodzin z problemami opiekuńczo-wychowawczymi.
- przeciwdziałanie umieszczeniu dzieci w pieczy zastępczej.
- zabezpieczenie podstawowych potrzeb bytowych rodzin celem zapobiegania powstawaniu sytuacji kryzysowych.
- poprawa i wzrost jakości w zakresie funkcjonowania rodziny,
- wzrost świadomości społeczeństwa na temat prawidłowego funkcjonowania rodziny i poprawnych relacji rodzinnych,
- umożliwienie dzieciom umieszczonym w pieczy zastępczej powrotu do rodziny naturalnej poprzez przywrócenie jej prawidłowych funkcji,
- rozwój efektywnej współpracy pomiędzy instytucjami i organizacjami realizującymi program wpierania rodziny.

ODBIORCY PROGRAMU

Odbiorcami Programu są:

- rodziny przeżywające trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych,
- dzieci i młodzież, którym rodzina nie zapewnia należytej opieki,
- przedstawiciele instytucji oraz służb pracujących na rzecz dzieci i rodzin.

REALIZATORZY PROGRAMU

Realizatorem Programu jest Ośrodek Pomocy Społecznej w Komarówce Podlaskiej przy współpracy z następującymi instytucjami:

- Urzędem Gminy w Komarówce Podlaskiej
- Gminną Komisją d.s. Rozwiązywania Problemów Alkoholowych,
- Gminnym Zespołem Interdyscyplinarnym
- Policją,
- Placówkami oświatowymi i kulturalnymi,
- Zakładami Opieki Zdrowotnej,
- Powiatowym Centrum Pomocy Rodzinie w Radzynie Podlaskim

MONITROING I EWALUACJA PROGRAMU

Ewaluacja Programu będzie przebiegała poprzez zbieranie, analizę i interpretacje danych.

Wskaźnikami osiągnięcia celu pierwszego będzie:

- analiza porównawcza liczby wydanych w danym roku orzeczeń sądowych o umieszczeniu dzieci w instytucjonalnej oraz rodzinnej pieczy zastępczej w domach dziecka , pogotowiach opiekuńczych , rodzinach adopcyjnych oraz ogniskach wychowawczych.
- analiza porównawcza liczby dzieci umieszczonych w zastępczych formach opieki,
- ilość placówek wsparcia dziennego oraz liczba dzieci objęta ich wsparciem.

Wskaźnikami osiągnięcia celu drugiego będzie:

- analiza porównawcza liczby dzieci opuszczających w danym roku różne formy pieczy zastępczej,
- analiza porównawcza liczby rodzin naturalnych, do których powróciły dzieci z różnych form pieczy zastępczej.

Uzyskane tą drogą informacje pozwolą na ocenienie wartości Programu oraz pomogą w dalszym planowaniu, realizacji i rozwoju Programu. Ewaluacja ma znaczenie dla podmiotów realizujących Program. Podmioty realizujące sprawdzają w ten sposób efektywność i skuteczność przyjętych założeń.

Program ten jest dokumentem otwartym i może podlegać okresowej weryfikacji i modyfikacji.

ŹRÓDŁA FINANSOWANIA PROGRAMU

Spodziewanym efektem realizacji Gminnego Programu Wspierania Rodziny na lata 2016-2018, ma być stworzenie skutecznego systemu wsparcia dla dziecka i jego rodziny. Wsparcie to powinno zapewnić specjalistyczną pomoc, poczucie bezpieczeństwa także socjalnego oraz odpowiednie dla dziecka warunki rozwoju. Program powinien wzbogacić środowisko lokalne o profesjonalne placówki wsparcia dziennego i rodziny wspierające. W dalszej perspektywie Program przynieść powinien również oszczędności finansowe związane z faktem pozostawiania dzieci w rodzinach naturalnych i powrotu z opieki zastępczej do rodzin biologicznych.

Realizacja projektu zakłada wykorzystanie środków z budżetu Gminy jak i budżetu Państwa.